

אפוקליפסה בתשע שמיניות

"עתידי הקדוש ברוך הוא לעשות סעודה לצדיקים..." (בבא בתרא עה.)

'חזון יוחנן' מהווה את היחידה הרביעית והאחרונה בברית החדשה, לאחר ארבעת ספרי הבשורה, מעשי השליחים, ואיגרותיו של פאולוס. מחבר החזון היה כנראה יהודי נוצרי מהקהילה הירושלמית, ואין בו מהשפעתו הזרה של פאולוס (הוא אוסר לדוגמא לאכול מזבחי האילים). מדובר בחזון אחרית ימים (אפוקליפסה), המתאר את הצרות שיבואו בימי שלטונו של האנטיכריסט ואת הגאולה שתבוא אחר כך. החזון משופע במלאכים, חיות מפלצתיות, רעב ודבר, מלחמת גוג ומגוג, תחיית מתים, ובריאת עולם חדש (המופיעים גם בחיבורים אפוקליפטיים יהודיים, כמו חלקים מספרי זכריה ודניאל וחזיונות כיתתיים שונים מתקופת הבית השני). לצד דימויים אלו, מתאר החזון את השה הנשחט – המסמל את ישו – החוזר באחרית הימים עם ירושלים החדשה כאשתו, ואת סעודת נישואיהם.

יצירות אומנות שונות נוצרו בהשראת חזון יוחנן, כמו סדרת פיתוחי העץ 'החזיון' של אמן הרנסנס הגרמני אלברכט דירר, ספר הילדים 'האריה המכשפה וארון הבגדים' של ק.ס. לואיס, והאלבום הכפול '666' של להקת הרוק המתקדם היוונית Aphrodite's Child (עם הקטע השערורייתי ∞). ברשימה זו ניגע ביצירה המוזיקאלית **הסעודה מוכנה** (Supper's Ready) התופסת את צדו השני של האלבום Foxtrot משנת 1972 של להקת Genesis.

בתקופה הפרוגרסיבית שלה (1970-1975) הורכבה ג'נסיס מהזמר והחלילן פיטר גבריאל, הקלידן טוני באנקס, הבסיסט מייקל ראת'פורד הגיטריסט סטיב האקט, ופיל קולינס המתופף. יצירותיה מתקופה זו מתאפיינות בתחכום מוזיקאלי מעודן, מיומנות נגינה, שנינות ואינטלקט, תאטרליות, וטקסטים עשירים המשלבים מיתולוגיה, דת, מורשת בריטית, וביקורת על החברה הגבוהה ממנה באו רוב חברי הלהקה. מאפיינים אלו באים לידי ביטוי ב'הסעודה מוכנה'.

ראשיתה של היצירה בחזון כמו-מיסטי אותו חווה מנהיג הלהקה פיטר גבריאל, אשר בהשראתו כתב שיר המשלב חוויות והרפתקאות של זוג אוהבים עם נושאים מחזון יוחנן. בעבודת הגשה לקורס 'איקונוגרפיה נוצרית' מתחקה יריב זיו מ'בצלאל' אחר הסמלים הנוצריים השזורים ביצירה, ועל אופן העמדתם בהקשרים רחבים יותר של המסורת הבריטית ועולמם של חברי הלהקה. יריב עומד על האופן בו מתכתבים חברי הלהקה עם סעודת חתונתם של השה וירושלים החדשה, ועם שירו המפורסם של ויליאם בלייק 'ירושלים', דרך הסיפור על הנרי הזקן והציפורים המחכות לסעודת התולעים המוכנה. סיפור זה היה מסופר לפני ביצוע היצירה בהופעות הלהקה, בהם היה פיטר גבריאל מביא את יכולותיו התאטרליות לידי שיא, בשירה, במשחק, באיפור, ובהחלפת תלבושות. דוגמא נוספת, הקשר שנוצר בשיר בין נְרְקִיסוּס מהמיתולוגיה היוונית, שהתאהב בדמותו שלו כפי שנשתקפה במי הנחל, עם האנשים בעלי התו על ידם ועל מצחם בחזון יוחנן, ועוד.

מבחינה מוזיקאלית, מדובר ביצירה תמטית הנתונה תחת מסגרת, והשזורה במוטיבים חוזרים. לצד מספר הרמוניות פוליפוניות, משקלים אסימטריים, וחילופי מקצב, ניתן למצוא פוליריתמיקה בקטע המתאר את מלחמת גוג ומגוג, בו משולב משקל ה 9/8 של התופים עם ה 4/4 של סולו הקלידים כך שהם נפגשים בכל תשעה מחזורים של הקלידים.

תקליטים מומלצים נוספים של ג'נסיס הם Nursery Cryme, אלבומם הקלאסי Selling England by the Pound, ואופרת הרוק The Lamb Lies Down on Broadway. לאחר עזיבתו של פיטר גבריאל את הלהקה בשנת 1975 עברה ג'נסיס גלגולים שונים עד שהפכה, תחת שרביטו של פיל קולינס, ללהקת פופ לכל דבר. ביוגרפיה של הלהקה וביקורות על אלבומיה פרי עטו של אורי ברייטמן מופיעים באתר 'מתקדם': www.mitkadem.co.il, לצד עבודתו של יריב זיו ומאמר מעניין של יונתן ברמן על מיתולוגיה ודת ביצירות הלהקה.